

általános
irodalomtudományi
kutatócsoport

Eötvös Loránd Tudományegyetem | Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet | 1088 Budapest Múzeum krt. 4/a | www.aik.hu | aik@aik.hu

FELHÍVÁS

részvételre a

FILOLÓGIA – NYILVÁNOSSÁG – TÖRTÉNETISÉG

című konferencián, amelyet a

FILOLÓGIA MINT KULTÚRTECHNIKA

MTA TKI-projekt és

AZ IRODALMI NYILVÁNOSSÁG AZ ANTIKVITÁSBAN

OTKA-projekt rendez

A konferencia időpontja: 2010. november 25–27.
Jelentkezési határidő: 2010. április 30.
Helyszín: ELTE Horváth János-terem
Az előadások időtartama: 20 perc
Jelentkezni lehet az előadás címével a szervezőnél:

Kelemen Pál
kelemen.pal@gmail.com

A klasszika-filológia és a modern filológia 18–19. századi intézményessé válását az írásos hagyomány ellenőrzött közvetítésének igénye váltotta ki. Ez az igény egyfelől érthető arra a már az antikvitásban jelenlevő tapasztalatra adott sajátosan modern válaszként, hogy az írott dokumentumok különböző okokból képesek elveszteni magától értetődőségüket. Másfelől ahhoz a modern értelemben vett történeti gondolkodáshoz köthető, amely újszerű módon viszonyult egy szintén az antik Alexandriáig visszakövethető belátáshoz, mely szerint az írott dokumentumok alapvető jelentőséggel bírnak a mindenkori kulturális identitás megképzése számára.

A filológiai tevékenység modern intézményesülési folyamata nyilvánvalóvá teszi, hogy az írásos emlékek professzionális közvetítésének hagyományos és egymástól elválaszthatatlan feladatai – a gyűjtés, a helyreállítás és kiadás, a kommentálás és értelmezés, valamint a historizálás – mindig is összefonódtak a hagyomány folytonosságának fenntartását vagy éppen a megszakadt folytonosság helyreállítását célzó törekvésekkel. E törekvések megvalósulásának legfőbb színtere pedig az a nyilvánosság, amelyben végbemegy a hagyomány ellenőrzött közvetítése, és amely a maga intézményrendszerével épp annyira meg is szabja a közvetítés módjait, mint amilyen mértékben lehetővé teszi azokat. Filológia, történetiség és nyilvánosság így értett összetartozásának egyik legújabb megnyilvánulása például az a 2007-ben kiadott Osnabrücki Nyilatkozat, amely az „európai filológiákban” rejlő politikai és tudománytörténeti potenciálra hívta fel a figyelmet, amennyiben egyenesen a filológiai gyakorlatban véli felfedezni a sokféleségen alapuló egység Európa-politikai gondolatának mintaképét.

A konferencia olyan tudományos eszmecserére kíván alkalmat adni, amely a filológiai tevékenység, a történeti gondolkodás és a modern irodalmi nyilvánosság kialakulását történetileg, sőt médiatörténetileg feltételezett jelenségként körvonalazza. Elsősorban olyan reflexiókat várunk, amelyek kölcsönös feltételezettségükben látatják a filológiai tevékenység intézményes formáinak kialakulását és mai helyzetét, az irodalmi nyilvánosság régi és új működési mechanizmusait, valamint a modern történeti tudat kialakulását és annak jelenkori változatait. Különösen fontosnak tartjuk, hogy a tanácskozás széles tárgyterületi horizonton mozogjon, ezért a klasszika-filológiai és irodalomelméleti megközelítések mellett kifejezetten várjuk az irodalomtörténeti, filozófiai és médiatörténeti vonatkozású előadásokat.

A hagyományos tárgyterületi megközelítésmód fellazítását elősegítendő a következő témaköröket tartjuk irányadónak az előadások számára:

- A filológia filozófiája és archeológiája

A filológiai tevékenység irodalomelméleti, filozófiatörténeti és tudományarcheológiai megközelítéseinek különbségei; a filológia 18–19. századi filozófiai koncepciói; a feljegyző eljárások történetének hatása a filológia alakulástörténetére és önértelmezéseire; filológia és irodalomtörténet-írás viszonyának alakulása; az archeológia mintaadó szerepe a modern történeti gondolkodás és az intézményesült filológia kialakulásában.

- Irodalmi nyilvánosság és kulturális emlékezet

Az irodalmi nyilvánosság antik és modern elméleteinek kapcsolódási pontjai; az értelmezés és a kanonizáció összefüggései a nem szöveges kultúrtechnikákkal; a magánszféra és a nyilvános szféra szétválása, a szétválás hatása a filológiai gyakorlatra és önértelmezésre, a szétválás lehetséges médiatudományi kritikája; műveltségterjesztés és médiatörténet.

- Szövegiség és történetiség

A modern filológiák interpretáció- és szövegfogalmainak viszonya a klasszika-filológia hasonló fogalmaihoz; az „új filológia” hatása a szövegkiadási gyakorlatra és a szövegfogalom alakulására; az interpretatív kulturális antropológia és a medievisztika részéről kezdeményezett „új filológiák” interpretáció- és történelemfogalmi; a történelem és a kultúra „szövegiségének” újhistorista és etnográfiai irányultságú irodalomtudományi elgondolásai; a szöveg és szövegszerűség fogalmainak változásai a filológia újabb kultúratudományi elméleteiben.

- Könyv- és olvasástörténet

Olvasástörténet, irodalomszociológia és olvasáselmélet összefüggései; az antik és a középkori irodalmi nyilvánosság kutatásának elvi-módszertani kérdései; a printmédia és a szövegkiadások helye a médiatörténetben; az olvasástörténeti változások társadalom- és médiatörténeti kontextusa; a különböző médiumban megjelenő írások szövegkiadási problémái.

Prof. Dr. Kulcsár Szabó Ernő
a „Filológia mint kultúrtechnika”
MTA TKI-projekt vezetője